

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

УЛУС СУДТАРЫ

Партияның XXIII съездинде ийгиликтерди бүгү кеңигүүнүнүн меде-редиги сагыла-чурумга кижиздери бирги чергениң ужу-дузалагы са-рулга болурун, күш-ажылдык сагыла-чурумун быжыгларын, хоойлу-ларны болгаш дүрүмдери чугаа чокка күөсүдирин, нийтиниң байлаан, совет кижилериниң эргелерин камгалаарының дугайында онза чугулапалар демдеглээн.

Сагыла-чурумун болгаш организастыг болур чорукка В. И. Ленин Октябрь революцияны баштайгы хуннеринде эгелээш-ле кичизгейин угландырган турган. Сагыла-чурум болза шынарының талазы-биле ка-питалисттиктен онза ылгадык болгаш кижилериниң аразында чаа харыл-зааның социалисттик сагыла-чуруму болурун Владимир Ильич айткан. Ол сорулганы чедишкенин шиптирлээрде чүгө билиндирип, угадып сурогаар хемчеглер-биле күөсүдиринде ангыда күрүнениң албадалдыг хемчеглерин хергелээр апаар, ача совет суд улуг рольдуг болурун В. И. Ленин база чугулапалар айткан турган.

Ынчанга совет судтун ажил-чорудулазгы калбаа болгаш хай тала-лыг. Совет нийтиледди болгаш күрүнө тургузуун быжыглар, социали-сттик өнүкүү, хамаатыларның хостуг эргезин болгаш хууда өнүкүүн хума-галаар, хой-ниитиниң көрүм-чурумун камгалаар, кижилерини коммуни-сттик ээуга, сагыла-чурумга кижиздери харысгалгалыг сорулга совет судтун мурнунда тургустунган.

Социалисттик хоойлу-дүрүм совет күрүнениң хажгүлдизиниң төөгүлүг үе-чадазынга дүүштүр хөгжүп, сайырап келген. Аар кем-херек үгүлдиги-чилери-биле демиселди күштелдери хемчеглер дугайында Совет Эвилели-ниң Коммунисттик партиязының Төп Комитетиниң, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ССРЗ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун 1966 чылда доктаалы болгаш хулганназын дээр харысгалга онзарын күш-телдери дугайында ССРЗ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун 1966 чылдың июль 26-да Чарлы улуг рольдуг болуп турар.

Партия организастыгларын, совет органнарның удурулгазы-биле, аларның хүн бүрү көргүзүп турар боттук дузаламчызынга дайып алгаш, республиканың суд органнары партия болгаш чазаткыч оларның мур-нунга салган сорулгазын боттадырап талазы-биле сөөлүг чылдарда элээн ажилдарын чорудуп келгенер. Тыва АССР-ниң улус судтары бот-тарының 1000 амык улус төлээр-биле, 2000 хире кижиздери состав-тыг 256 эш-хуузуңун судтары болгаш өске-даа хой-ниитиниң эки-тура организастыгы-биле сырый харылзаалыг ажилдап туралар.

Ба чылдың 9 айларының дүргүзүндө шиптирлээр соңкучуларның ортузунга 91 өткөт илеткелдери кылган, хоойлу-дүрүмге хамаарылгалыг 179 лекцияларын номчазанар, ол ышкаш элээн хай айтыр-харылар көмөлдери организастап, кем-херек үгүлдери болураа талазы-биле кижиздигилегил ажилдары чорутканар. Он түнелинде аар кемниг хер-ек үгүлдери чорутар чыл бүрдө кызылгып турар.

Суд амыктын организастыг байдалга тургузуп, кемниг херектерин баш бурунгаар болураа хемчеглер алыр талазы-биле Тес-Хемниң улус суду (шиптирлечи эш Д. Б. Ондар) өскелерге үлгерин көргүзүп, эки ажил-дап турар. Ол улус суду чүгө чонун ортузунга өткөт, лекция, беседа, калбаа-биле чорудуп турарында ангыда, харын улус төлээр-биле, эш-хуузуңун судтарын кемнигүнери-биле өөрелдиги семинарын үргүлчү эрттирип турар. Өй-өйдө улус төлээрлериниң конференцияларын мыйып, орта оларның секциялар дарагаларының илеткелдерин дыңнап турар. Пар-тия, совет, прокуратура болгаш милиция органнары-биле харылзааны эки тургускан. Ол ышкаш чонун ортузунга өткөт, лекция, беседа кылар та-лазы-биле Бай-Тайганың улус судунун шиптирлечи эш С. Ш. Серик-ов, Бик-Хемниң эш С. Ш. Соломатов, Чөвү-Хемниң эш М. О. Өлзей, Улуг-Хемниң эш М. Н. Далаз дээр өске-даа эштер эки ажилдап турарын демдеглээр чугула.

Совет суд болурун хевир шиптирлечи-даа, сорулгазында-даа талазы-биле күрүнениң болгаш амык чоннарың эрге-амыын камгалаан, ону хажык чокка күөсүдир турар улустун суу болур. Суд органнары амыл-чорудулазгы үнелер көрүшкөн, совет судтун 50 чыл онга холбаш-тыр СЭКП ТК-ның болгаш ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң байыр-лык чагазында Совет суд туруп келген баштайгы хүнүндө эгелээш со-циализмниң улуг чаалап алышыкынын болгаш амык чонун соңуу-рун камгалаарыга, социалисттик хоойлу-дүрүмү болгаш хой-ниити-ниң көрүм-чурумун быжыглар херекке партияның политиказын идеп-кейлиг чорудуп турар. Чөптүг шиптирлечи боттадырынга, бодунун амыл-чорудулазгы-биле хоойлу болгаш социалисттик нийти чуртта-лганың көрүм-чурумун хүндөп көрүшкөн болгаш кижилерин коммуни-сттик бедиң принципке кижиздери талазы-биле харысгалгалыг сорулга-ны совет суд күөсүдир турар деп ында айткан. Партия болгаш чазаткыч совет судтун ажил-чорудулазгыны ынчаар үнелер көргөн чорун, суд ажил-дакчыларының харысгалгалыг улам-на беделди турар.

В. И. Ленинниң төртүткөн хунундан бээр 100 чыл болур юбилей-ниге уткуштур социалисттик хоойлу-дүрүмү болгаш хамаатыларның эрге-амыын камгалаар, нийтиниң көрүм-чурумун быжыглар болгаш кижилер-иниң сагыла-чурумун беделди дээр салдырган сорулгазын чедиш-кениң күөсүдир, улам күненишкениң ажилдары суд амыл-дакчы-ларының кол сорулгазы.

Чадаананың «Сельхозтехника» каттыжышкыны автомобил, ком-байн септээриниң чыл планын ноябрь 25-те күөсүдиркен. Ол ыш-каш моторлар септелгизиниң планын баш-ла амыр күөсүдиркен.

Техника септелгизиниң чыл пла-нын хуусаа бетинде амыр күөсүди-ринге коллектив кижигүнериниң аразында калбарган чарыш улуг рольду ойнаан.

Чурукта: мурнакчы токар А. Ша-повалов.

С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОЗУ.

Планда ажыр

Төгүлүг беш чылдың үшкү чымын эрткен он бир айларын-да Кы-зыл хоорайның улутур бугурулгелери эки көргүзүлгелди ажилдаанар. Он бир айларын планын найыспалдык улутуру нийти продукция та-лазы-биле 104,8 хуу, продукция сайгарылгалынын планын 106,5 хуу күөсүдиркен. Нийтин-биле планда ажыр бир миллион 422 муу рубльдин бараанарын бүдүргөн болгаш бир миллион 827 муу рубльдин бараанар-ын сайгарган.

Республиканың улус ажил-агыйн чүгө Кызылдың бугурулгелери-ден планда ажыр 3,5 муу кубометр джиг материалларын. 1,8 хуу ку-бометр бараангы бетонну. 4 муу рубльдин дарагалыг кымылгалын. 9,2 муу эжем кидис болгаш хем илгик база өске-даа продукцияны алган. Ол ышкаш чонун калбак хергелелини бараанарын планда ажыр хой-ну бүдүргөн, 588 тонна джети, 186 тонна далааны, 2 тонна кондир кылдыларын, 408 центнер саржагы, 800 центнер чалаа сүт продукту-ларын планда ажыр берген. Эрткен айларда электрэнергия бугурулгези планда көрдүнгенинде 3,8 млн. киловатт-шакка көвүдөн.

Эки көргүзүлгелер-биле чергелештир чамлык бугурулгелерини планын оонаалдарын чедир күөсүдиркен демдеглээр херек. Чижээлээрге, Тан-дын «Сельхозтехника» каттыжышкыны, чонун Амырлар хандырыл-га министрствозунун септелге-тууг эргеледи бугурулге планынын кол көргүзүлгелерин чедир күөсүдиркен. Автосептелге болгаш туугу заво-дтары, «Тыва тууг» трестин улутур бугурулге комбинаты сайгарыла-лары күөсүдиркен.

1968 ч.
ДЕКАБРЬ
12
ЧЕТВЕРГ
№ 288 (7880)
Өртээ 2 көп.

Найырал керээзиниң 25 чылы

Москваның хой-ниитизи Чехословакия биле Совет Эвилелиниң аразында найырал, бот-бодунга дузалажыр болгаш дайын сөөлүнде-ги кады ажилдажылга дугайында Керээнин 25 чыл оюн калбаа-биле демдеглээн. Ук кер-ээге 1943 чылдың декабрь 12-де ат салган болгаш чехословак улустун төөгүзүңгө чүгү-ла эргилделиги үе болган. Керээ Чехословакия-нын хөгжүлдизин бүдүн үе-чадазын тода-раткан, ол үе-чада социалисттик нийтиледди тургузуушкунун, а даштыкы харылзаалар та-

лазы-биле Совет Эвилели болгаш социалисттик өске-даа чурттар-биле сырый кады ажилда-жылганы болгаш найыралды айтп турар. Керээнин 20 чыл хуусаа дузаланганына холбаштыр 1963 чылда керээнин хуусаазын дараазында 20 чылга үзаткан. Москваның ажилчы чоннарынын төлээкчилериниң со-вет-чехословак керээнин 25 чылга турас-каал болдурган байырлыг хуралы декабрь 11-де Эвилелдер бажынынын Колонналыг за-лынга болган.

ССРЗ-ниң дээди совединиң чедиги чыыжының бешки сессиязы

БЕШ ЧЫЛДЫҢ ДӨРТКҮ ЧЫЛЫЧЕ КИРИП ТУРА

Декабрь 11-де Кремльдин Улут ор-дазында ССРЗ-ниң Дээди Совединиң чедиги чыыжынын бешки сессия-зы ийги хүнде ажилдаан.

Чүрт беш чылдың дөрткү чылы-че кайр. Сессиянын хүн чурумун-га кайркен айтырлар совет киж-и бүдүзүн ханы сорул кийрип турар. Он ужурунда депутаттар 1969 чыл-да ССРЗ-ниң улус ажил-агыйн хөг-жүдизиниң күрүнө планынын дугайында ССРЗ-ниң Министрлер Чө-вүлелиниң Даргазынын ораакчы-

зы, ССРЗ-ниң Күрпанынын дар-газы депутат Н. К. Байбасовтуң илеткелин. 1969 чылда ССРЗ-ниң Күрүнө бөдөжизиниң дугайында бол-гаш 1967 чылда ССРЗ-ниң Күрүнө бөдөжизиниң күөсүдизиниң дугайында ССРЗ-ниң саң министри депутат В. Ф. Гарбузовтуң илеткелин ы-ндыг илгит сонугура болгаш ханы харысгалгалы-биле чугаалажып турар.

Декабрь 11-де пазатаар түс-түс хуралдаан.

Эвилелдин Совединде

Эрткенниң 10 шак. Эвилелдин Совединиң депутаттары Дээди Со-веттин хуралдаан залында чымып келген. Эштер Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Н. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, В. А. Суслин, Ю. В. Андропов, В. В. Гри-шин, П. Н. Демичев, В. В. Щерби-ний, И. В. Напотноков, Н. Ф. Мату-шев, М. С. Соломенцев оларны чымып-биле уткан.

Хуралды Эвилелдин Совединиң Даргазынын ораакчызы Б. Е. Па-тон даргаалаан.

Эвилелдин Совединиң план-бю-джет болгаш адырлар комиссары-нын адырчы илеткелди кылдыры-биле план-бюджет комиссарынын даргазы депутат П. А. Розенкога сөс берген. Партиянын XXIII съез-динде болгаш СЭКП ТК-ның Пле-нумунарынын ажилдап кылган эконо-мика политиказынын шыныкын амыл-чорудуп баштапкан дараан чугаалаан. Бистик социалисттик эконо-микамыс бедиң болгаш турштук төмөлөр-биле хөгжүп турар дугайы беш чылдың баштайгы үш чылдарынын планын камгалаары чедиш-кениң күөсүдир турары база катат хергелээш. Келир чылда үлгү-лүр болгаш калбаа ажил-агый бү-дүрүлгезин улам ылай өстүрерин, чүрттүн экономика болгаш камгала-лал чүгүлгелерин, удуштуг чаагы амыл-чорудулазгы белидерин, бүтү эвилелдешкен республиканың экономиказын болгаш культуразын көдүрерин көрүп турар.

Индустриянын элээн адырла-рының амыкынын чамлык айтыр-ларынга доктааш, депутат бугу-рулге күтүдери ажилдарын ажилдириниң, чер-чериниң тууг ма-териалдарын бүдүрерин ан бедиң төмөлөр-биле хөгжүдириниң, де-мир-орук болгаш автомобиль тра-нспортун ажилы сайыраңгай-жыларынын эргежок чугулазын дугайы чугаалаан. ССРЗ-ниң минис-терствозы болгаш төп албан чер-лери, эвилелдешкен республика-ларын Министрлер Чөвүлелини бугу-рулге чидирлерин болгаш бугу-рулгени өскө харылзаларын шиптир-лиг чайлазы-биле амыктыг хем-

чеглерин ажилдап кылдыр болгаш боттадырар ужурут.

Националлар Совединиң чөгүр комиссары-биле дугурушканын бугура план-бюджет болгаш адыр-лар комиссары 1969 чылда ССРЗ-ниң улус ажил-агый планын-га болгаш күрүнө бөдөжизинге чам-лык өскөлдөргө кирерин эрге-жок чугула деп санап турар. Хөвөн-сазында кылган пестер-ни бүдүрерин болгаш сайгарарын планын үш миллион метрге, үш кымылгалын — үш миллион эшке, хемистер — 200 муу дөбөлгөн метрге, а ол ышкаш чонун хергел-дизин өске-даа чамлык бараанарын үрүмкөт сазар өртөк-биле шупту 108,4 миллион рубльге ула-гатырарын санап турар. Бараан-нар бүдүрерин болгаш сайгарарын улагатырар, а ол ышкаш бюджет-тин орта талазы-биле чамлык са-наашкыларын тозарткан. 1969 чылда ССРЗ-ниң Күрүнө бөдөжизиниң орулгаларын 122,7 миллион рубльге улагатырарын санап тур-ар. Он-биле калы комиссар эви-лелдешкен республикаларын бөд-жиг талазы-биле чарыгалдарын түнүс ол-ла хемчээлге улагатырар эрга бер деп санап турар.

1969 чылда ССРЗ-ниң улус ажил-агыйн хөгжүдириниң талазы-биле чазаткыч кирерин келген күрүнө планын эдилелерин болгаш комис-сарынын санап барымдаалап, чүдүлгүчү көр сазалы депутат П. А. Розенко кирген. 1969 чылда ССРЗ-ниң күрүнө бөдөжизин эдиле-лери барымдаалап бадылар дугайында санады ол база кирген.

Украин ССР-ниң Министрлер Чө-вүлелиниң даргазы депутат В. В. Щербицкий бир дугаарында сазал берген.

Улус ажил-агыйн хөгжүдириниң күрүнө планынын база күрүнө бөд-жизиниң төмөлгелеринде СЭКП ТК-ның октябрь Пленумунун шиптир-лерин боттадырар талазы-биле практиктик хемчеглерин көрү тура-ры онза чугула-дыр деп ол чуга-лаан. Украинаның ажилчы чонна-ры калбаа-агыйны улам ылай хөг-жүр болгаш дериң-чепсегээр та-

лазы-биле партияның Төп Комитеди-ниң ажилдап кылган хемчеглерин чүгө күзөл ханышкып-биле уткан.

Чүрттүн экономиказын болгаш культуразын хөгжүдиринге украин улустун кирин турар улут-хуузу-нуң дугайында саннары В. В. Щербицкий алаан. Беш чылдың үш чылдарынын дүргүзүндө Украинага улутур бугурулгези 28 хууга өскөн. Бо чылын республикага улутур продукциянын планда ажыр 1,139 миллион рубльге сазган. Ажил-агыйн чамлык чүгө чонун хергел-дизин өскөлдөргө кирерин эрге-жок чугула деп санап турар.

Украинаның колхозтары болгаш совхозтары беш чылдың үш чылда-рында тараа, мал продуктузын, чигир сөөкканы, тарымал тоорук, картофель, ногаалар болгаш кат-чымы сазып алыр талазы-биле күрүнө планынын күөсүдиркен. Украинага сөөкканы тарымал талазы-биле төөгүдө туруп көрбөк белиң дүжүтү би чымып алган. Бо чедишкенин көрү болгаш чымып планын күөсүд-иринге эки үлгизин болуп турар деп оратор меделген.

Москвадагы В. И. Ленинниң тө-ртүткөн хунунден бээр 100 чыл болурунга адыр кылдыр, 1970 чыл-дың ноябрь 7-ге таварыштыр беш чыл планын күөсүдир деп эгелээш кылган. Он сессиянын киржик-чилерин ажилчы чоннар депутат-тарынын Москва хуурай Совединиң күөсүмүн даргазы депутат В. Ф. Промислов чугаалаан. Москваның улутуру экономика реформазын ажилдаа калбаа-биле негтерип-шаан, шудуру ажилдап турар. Хү-дөөлөр күөсүдир. Продукция бугурун үдүрериниң чедиң алыг-ган төмөлери он илеткелге мага-дымды деп чүвени санапалар кө-рүдүп турар.

Москва Совединиң күөсүмүн ажилдаа калбаа-биле негтерип-шаан, шудуру ажилдап турар. Хү-дөөлөр күөсүдир. Продукция бугурун үдүрериниң чедиң алыг-ган төмөлери он илеткелге мага-дымды деп чүвени санапалар кө-рүдүп турар.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүле-лин Даргазынын бирги ораакчызы депутат К. Г. Пысин беш чыл пла-нын хуусаа бетинде күөсүдир даш республиканың ажилчы чонна-рынын чарыжын чугаалаан. Бодуну чугулазынга бойдуз камгалазын айтырларынче ол кол кичизгей-ни салган. РСФСР-ге сөөлүг беш чыл дүргүзүндө дөрт миллион гектар хи-ре шалгери мыйтар тарыттыган, ховулар камгалаар 95 муу гектар ыш куржагынын тарып олурткан, күрүнениң, доктаамал болгаш түр

камгаладык хай левискээрлери тур-густунган.

Улутурун бугурулге черлерин-ден үнер суг агымнарын болгаш бот-талган агаарын арыглар черлерин тударынын планынын күөсүдиринге лын өскө хамаарылгалыг бугуру-нуң сагыш чованчыг фактыларын көрбөчөчөп база болбас. Ол сорул-галарга ажилдар кылдыр дөзөвлөп берген ажил-хөргөнгин өнүгү метал-лургия, хөмүр-диз болгаш химия улутурунун министрствозы дугайы ажилдап турар. Арыгашкын черлерин тудуру доозабаал турда, чаа бугурулге черлерин ажилдаа кийрип турар фактылар бар. Калы кестинген черлерин ышкын катат тарып өстүреринге хай хөргөнгин бе-рип турар хиреде-ле, чамлык ыш ажил-агыйлар ол ажилды кылбайн турар деп, депутат меделген.

Белорус ССР-ниң Министрлер Чө-вүлелиниң даргазы депутат Т. Я. Нисенев 1969 чылдың январь 1-де болурун 50 чыл өн болгаш Бело-русиянын Коммунисттик партия-нын чарык түс чыл өн демдеглээр ол республиканың чедишкенин тодаргайлап чугаалаан. Келир чылын республикага улутур продукциянын бугурунун хемчээ 8,1 хуу ула-гатырары төмөлгизиниң турар деп, ол дыматкан.

СЭКП ТК-ның октябрь Плену-мун шиптирлерин бугура тараа бугурун оранык көвүдери, ме-дицина ажилдарын улут хемчээ-лди-биле калбартыр, кургатылган черлерин ажилдарын экижидери эрге-жок чугула.

Улустун амылдары денин улам беделди чедиң алыганын турар. На-ционал ортага 8 хуу хире улазыр деп, оратор меделген.

Казакстаның Компартиянын ТК-ынын секретары депутат Г. А. Мельник бодунун санапкан Комму-нист партия болгаш Совет чазак республиканың эгертимең бойдуз байлаан чонга бараан болура даш Казакстанга дузалаар талазы-биле бүтү-ле эргежок чугула чүдүлгелерин кылдыр болгаш кылдыр-даа тур-ар деп, демдеглээн. 1967 чылда Казакстанга улутур бугурулгезиниң хемчээли 1940 чыл-биле денинээр 14,6 катат өскөн. Республика өнүгү металургияны, хөмүр-дизин болгаш нефть улутурунун улут бааза-зы алыган. Павлодар, Экибастуз, Бүстанай болгаш ол чергелг өске-даа улутурун чаа районнары канчаар-даа азык сайырап турар.

Павлодарың трактор заводунуң кол конвейеринде республиканың трактор туугушкунун баштайгы болур илчирбө дугулап баштайгы чүс трактор үгөн деп, дымназын зал димиттиг адыш чысаашкыны-биле уткан.

Республиканың улус ажил-агый-нын хөгжүлдизиниң он ыдайгы

перспективалары-биле холбашкан чамлык айтырларын депутат дин үндүргөн. Ол ышкаш республикага Бүтү-эвилелдин көдөз ажил-агый артериниң академиянын сал-бырып тургузары терде чүтүлгү деп оратор чугаалаан.

Хүн келген тууду-на В. И. Ленинниң төртүткөнүндө бээр түс чыл болурунун адырдык билией човкулап олурар—деп, Курган об-ластын Шадрин районуна «Россия» көдөз ажил-агый артериниң дарга-зы депутат А. И. Сочнев чугаалаан. Ленинниң адым ылайгы бистик кол-хостук ажил-ипчилеринге дыка эрге-ким. Магдэ, Кремльге, Владимир Ильич «Скинар» коммунаын ус-тавын чүтүлгү деп көргөн, бистик колхозурус ол үдөн бээр укталып келген. Коммунаын адын он ор-ганизацыяларын аттарынын аге үжүктүрүлгөн тургуска, мынанга ол артерини күш-агыйнын шобан-ын аларган. 1919 чылда коммуна-ларын ол ышкып үдүргөн шобан-ын улам-на чарыкышталып чырал. Ам «Россия» көдөз — улут ажил-агый. Ам он туугула коммуна-ларын салгакчыларынын күш-ажылчы аларынын сымвалу — Ленин орден чалап турар.

Көдөз бугурулгезиниң хөгжүл-дизин чедишкенин дугайын, тараа-чынынын амылдарында болуп тур-ар кайгамчыктыг эскерилер дугайын чугаалаан, депутат чамлык санадырн база кирген. Он бодар турары-биле алгара, чаа сорттары өстүрү үндүр болгаш Зарульск-каа культуразынын дүдүгүн улагатырарын талазы-биле реко-мендация ажилдап кылдыр тараа ажил-агыйнын өртөм-шичкел институтун Курганга ажилдары чер-де чүтүлгү деп турар.

Ол ышкаш депутаттар: ССРЗ-ның аш-чөм улутурунун министри В. П. Зотов, Узбек ССР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Даргазы Р. Курбанов, ажилчы чоннар де-путаттарынын Оренбург област Со-вединиң күөсүкч комитетиниң дарга-зы А. Н. Баладин олар санал берген.

Моод-биле Эвилелдин Совединиң бөгүгү хуралы доозулган.

Хундүсүкүн 3 шакта Павлодар Совединиң хуралы ажилтунган. Депутаттар болгаш аалчылар эштер А. Н. Носыгин, А. Н. Шелепин, П. М. Машеров, В. П. Мизанов, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарев оларны чымып-биле ут-кан.

Хуралды Националлар Совединиң Даргазынын ораакчызы В. Е. Лобо-нов даргаалаан.

Националлар Совединиң План-бюджет болгаш адырлар комиссарынын адырчы илеткелди де-путат К. М. Герасимов кылган.

БИСТИН РЕСПУБЛИКАДА

Чурттакчылар көжүп кирген

Тываның анык улутуру-нуң хоорайы Ак-Довуранга 90 аал чурттаар № 17 бажыны амыктын комиссары ажил-галга кийри-биле хулал ал-ган. Дугаары 48 тууг эргеле-лерин эштер Мишукова, Фо-менкова, Семенов, Алексеев бригадирлан шверелкчилер бригадалары ноябрың сөөлүг хуннеринде маңа хайныш-кыныг ажилдаанар. Совет

Конституция хүнүн таварыш-тыр чаа бажыңа чурттакчы-лар көжүп кирген.

1969 чаа чыл эгезинде 58 аал ишти чурттаар № 18 бажыны ажилгалга кийрер дээр үстүндө эштерин бри-гадалары шукатур-малыр

ажылдарын чоруда бергенер. Ажилдаа кийрип турар чаа чурттага бажынаарынын ше-верел ажилдарыныг бажыңа-чазаныкчалар М. Нара-Сал, А. Сидоров, шукатур-малырлар С. Салчан, З. Анчыма олар онза идепкейлиг ажилдаанар.

Сөзүн ээлээн

Каа-Хем районнуң Ленин аттыг колхозунун саанчызы Евгений Коробейников аалар-сураа калбарып турар. Ол В. И. Ленинниң төртүткөнүндө бээр 100 чыл болур оюнга аалар бодура чарыкка катышкан, анык бугуру-ден сүт саздамын көвүдирин, сүт бүдүрерин чыл пла-нын хуусаа бетинде күөсүдирин хулаанган.

Дуржулгалыг саанчы бодунун сөзүн ээлээн. Евгений Ко-робейников ам 1969 чылдың үлгүнө кийришпир ажилдап, сүт саздамын чыл планын хуусаа бетинде күөсүдиркен.

Он дуржулгалыг өөренип ап турар анык саанчылар боттарынын көргүзүлгелерин база-ла беделди туралар.

Келир чылдың ү

Терлиг-Хаяның
мөңгүн суу ажыглагтынар

НДА

и Н,

нар

еренсэлдэрни агаа чедир-

шачилал бүдүүргэсаниде
ек болу берген мурнакчы-
ц члээснэ үттээр ажыл-
ст Иван Шубаронту бол-
олур. В. И. Ленинниц тө-
чыл болурунга төлснит
втуң удуртун тувар кол-
ыннга доктаамал бедик
Олар ээлчеге 4—5 погон
ерерге 2—2,5 погон метр
ин чорудун тувар.
Очелсэрининден дыка бе-
короник сөлжээнэлэарның
Тывага бекен 1961 чыл-
гичи. Ан-Токуракка ийн

иң келген. Ак сепкилдин, тазасы, харып эш-өөрүнүн аңжылдаарын халдырарлар. Ооң ажылының колдангылары, электрэнергиясы.

Ичинчизле бүдүрүлгезиниң турнакчыларының аразына кишинин, Владимир Ставирин аттарын база кириди, иң холдуг киши. Ол токачкынын мергежилни эки Григорьевич Ахситин Саесарь, дарган ажылдаа херек апарганда чеч, дларын күүседи бээр. Эң ээзи, Баян-Кол көздө Соини бүдүрүлгедө эш-хуу

маш даялдричкын Б. Доржу, үтүзөшкни ажал-Македонов олар эштери-ли.

Бүдүрүлгезиниң ажалында дандым машиналар, мехактер, инженер-техниктиң мергежилдиң ажалчынады адер дөш бүдүрүлгези организацияды хемчегиниң суун Төрөэн чуртка

В. КАРА-ООЛ.

Ээр-Хавакта

мергежилдинге соңуургалы Галина Лобачева ам районнар уңы, агар кижилерни хайгааран турар, сомонзчу Галина Лобачева бол- жуудучулар Е. Хатиков (со- одранов).

Р. РАЧКОВСКИЙНИҢ фотозу.

★

ман күрүш — ГДР-де чыры- дышкын, культура болгаш уран чүүл калбак массалар- ның өнүчү болган. Ол ду- гайын улусчу чогаалдыгыны айтырларынын талазы-биле Котубуса доозулган нинти- республика конференция- ның түннелдер тодарай ке- речиле турар. Оң кыркы- клери ГДР-ге социализмий сайзырангай нинтиле систе- мазын тургузар ченяле соли-

СОЦИАЛИСТИГ ЕЗУ-
БИЛЕ АЖЫЛДААР
БОЛГАШ ЧУРТТААР

Бот-твынгыр уран чүүл болгүмнери чок бүдүрүгелер азы суурлар республикада наш-ла саныг дээрви конференцияга демдеглээн. Ол уран чүүл коллектативриниң эргезинде 2.120 театр-лар болгаш клубтар бар. 20 муң хөтөгүм-ыр болгүмнеринде 800 муң ажыг кичи өөренип турар. Кино уран чүүлдүң 150 муң хандыкшылдыглары кинофильмнери чогадыр ажылды кылып турар.

(СЭТА).

ш еске-даа шинлирин республика ойнап чоруп турарын радиотаншан, солундан номчуп тушсан. Ынанганш аныяктар бек ойнаарын малчынар көп турар.

Ундай малчынар кыштаг-та кешкен соонда ижи эчизчи иербээн. Аарыг болган тава-да 30 амыг им Бай-Хазиче умурга таваржын турар. Мал-дрга ей-йилеп эччилер кээп ын күзөл турарлар.

Ш Ы Н

